

Marie Forsberg

Tillsammans kan vi mer

Från att den enskilda församlingen format sin egen diakonala verksamhet har vi nu ett diakoniarbete i Uppsala där vi gemensamt tänker och reflekterar över olika diakonala frågor som många församlingar och diakoner tidigare varit ensamma om. I Diakonins hus finns ett "nav" för att informera och hänvisa till församlingarnas diakonala verksamheter. Endast verksamhet som inte kan bedrivas av en enskild församling finner sin plats i Diakonins hus, skriver här Marie Forsberg.

Under 2002 genomfördes i Uppsala en utredning, "Framtidens kyrka", som ville fokusera på vad uppsalaborna hade för förväntningar på Svenska kyrkan i framtiden. Att diakoni var ett område som man förväntade sig mycket av blev tydligt och resulterade i ytterligare en utredning kring det diakonala arbetet under 2006-2007: "Diakonin är kyrkans själ ...". En av utredningsgruppens förslag var att ett "nav" för det diakonala arbetet skulle inrättas för Svenska kyrkan i Uppsala. Utredningen visade också på att det finns en stark förväntan i samhället på att kyrkan framträder och blir mer närvarande i livets alla skiften. 2008 beslutade Uppsala kyrkliga samfällighet att anslå medel i budgeten för att 2009 kunna inrätta detta "nav" för Svenska kyrkans diakonala arbete i Uppsala. Den tjänst som utlystes kom att utlysas som en projektjänst på två år. Undertecknad tillträdde uppdraget som diakonisamordnare för Svenska kyrkan i Uppsala i september 2009.

I de övergripande uppgifterna för diakonisamordningen ingick:

- Att medverka till att det diakonala arbetet inom Svenska kyrkan i Uppsala blir mer känt.
- Att förenkla kontakten med det diakonala arbetet i Uppsala.
- Att utveckla det diakonala arbetet inom Svenska kyrkan i Uppsala.
- Att samordna det diakonala arbetet mellan Svenska kyrkans församlingar i Uppsala, Diakonicentrum, Stadsmissionen och andra aktörer.

Till stöd för diakonisamordnaren

fanns en styrgrupp där en av representanterna var arbetsledare för samordnaren men också kyrkoherde och ingick på så sätt i kontraktets chefsgrupp, något som under tiden visade sig vara mycket viktigt då många frågor behövde lyftas också i det sammanhanget. En diakonal referensgrupp bestående av en ansvarig diakon från varje församling i kontraktet utgjorde något av en mer konkret arbetsgrupp i sammanhanget. Det diakonala samordnings- och utvecklingsarbetet kom således att ske i nära samarbete med både styrgrupp och diakonal referensgrupp och utvecklingsprocessen har på så sätt kommit att knytas nära församlingsarbetet inom kontraktet.

Kartläggning och utvecklingsförslag

Samordningsprojektet inleddes med en kartläggning av de diakonala verksamheterna i kontraktet vilket kom att utgöra underlaget för de fortsatta diskussionerna. Kartan vi ritade bestod av mycket verksamhet och många mötesplatser, långt fler än de flesta hade väntat sig. Men den hade också sina blindade fläckar. Kartlägningsarbetet visade också att de verksamheter som var för handen var relativt traditionella och gav lite utrymme för alltmer aktuella behov. Det fanns också mer att göra vad gällde samordning och nätverkande mellan församlingar och andra aktörer.

Hur utvecklingen och samordningen av det framtida arbetet skulle se ut var naturligtvis en grundfråga i sammanhanget och det fanns många

vägar att gå, både mer traditionella och andra kanske oprövade men nyskapande. I den föregripande diakoniundersökningen och rapporten "Diakoni är kyrkans själ ..." hade man lyft fram ett antal aspekter av det diakonala arbetet som man önskade skulle ses över; nämligen "samlingsplatserna", "samtalen" och "samordningen". Man ville ha en översyn över de samlingsplatser som fanns i kontraktet, en reflexion kring var människor kunde vända sig för samtal av olika slag samt en samordning av informationen kring olika diakonala verksamheter. Vi valde att följa de tidigare lagda direktiven och samtidigt bilda nya arbetsformer över församlingsgränserna där fler dimensioner av det diakonala arbetet skulle kunna lyftas i ett gemensamt diakonalt teologiskt reflexionsarbete i kontraktet. Den efterfrågade "navfunktionen" fick sålunda till en början stå tillbaka för ett mer grundläggande reflexionsarbete. Att arbeta vidare med frågeställningar kring samlingsplatserna, samtalen och samordningen var naturligtvis viktiga, men för att vidga perspektiven valde vi att också lyfta frågorna kring vad det innebär att vara kyrka i de olika sammanhangen. "Sammanhang" har i det diakonala utvecklingsarbetet i Uppsala kommit att stå för den diakonalt teologiska reflexionsprocessen kring vad det innebär att vara en diakonal kyrka idag, men också för ett mer sammanhållet perspektiv kring hur vi prioriterar och tänker kring våra verksamheter. Resultatet av kartläggningen samt förslaget till utvecklingsmodell presenterades för

chefsgruppen våren 2010 som gav klartecken att arbeta vidare.

Nätverksarbete som diakonal utvecklingsmodell

I Uppsala har vi sedan 2010 inom de diakonala verksamheterna arbetat i olika nätverk som sträcker sig över församlingsgränserna. Vi har åtta olika nätverk, eller "spår" som vi kommit att kalla dem. Varje nätverk arbetar gemensamt med frågor som rör 1) det diakonala barn och familjarbetet, 2) ungdomsarbetet, 3) arbetet med missbruks och beroendefrågor, 4) flykting- och invandrarfrågor, 5) funktionshinder, 6) vuxenarbete, 7) vårdfrågor samt 8) volontärarbete.

I dessa nätverk ingår representanter från alla församlingar; diakoner, pedagoger, präster, allt beroende på vilka som arbetar mest med frågorna i det lokala sammanhanget. De frågor vi kommit att arbeta med och som är gemensamma för alla nätverk är frågor om vad det innebär att vara kyrka i de olika sammanhangen. Vilken roll spelar det diakonala arbetet, tillsammans med andra aktörer? Hur formar vi en diakonal verksamhet som både möter den enskilde på stora arenor med låga trösklar samtidigt som vi vill erbjuda enskilda samtal och stöd i grupp? Hur formar vi en diakoni som är till stöd för den enskilde utan att vi "tar över" kommunens ansvar, utan snarare hänvisar frågorna dit där de hör hemma? Helt enkelt, vad innebär det att vara ett "barmhärtighetens tecken" i vår samtid?

Varje nätverk har formulerat något av en diakonalteologisk utgångspunkt för sitt arbete och i anslutning till detta en framtidsvision. Inom barn och familjenätverket har vi till exempel börjat samarbeta bättre med information över församlingsgränserna samt arbeta med hur vi som kyrka kan använda våra resurser på ett bättre sätt för att stärka de familjer som behöver stöd av olika slag. Vi erbjuder idag fler familjeläger och andra lovaktiviteter men ger också stöd i relationsfrågor samt ifråga om mer långsiktiga lösningar där vi

kan finnas till som ett konkret stöd. Vi lyfter också olika frågeställningar som har med föräldraskap att göra i en för församlingarna gemensam föreläsningsserie. Utgångspunkten här är inte att samla de stora horderna utan de som behöver det.

Utöver de internt kyrkliga nätverken har också mer externa nätverk kommit att bildas, nätverk där vi i samverkan med andra som kommun, stadsmission och andra aktörer lyfter olika diakonala frågor. Inom barn och familjenätverket samtalar vi till exempel om olika frågor som har med begreppet "barnfattigdom" att göra. Inom ramen för flyktingnätverket är papperslösa flyktingar en återkommande fråga och i anslutning till vuxennätverket arbetar vi som mest just nu på att ta fram riktlinjer för hur vi på ett bra sätt ska kunna möta människor som söker ekonomiskt stöd.

Utbildningar och kompetensutveckling för personal är en viktig del av utvecklingsarbetet. I slutet av september bjöd vi in till en budbärarutbildning som gavs av kronofogden där de som arbetar med diakonala frågor i församlingarna fick veta mer om hur kronofogden arbetar samt ta del av en pedagogisk modell att arbeta vidare med i relation till människor som söker stöd i ekonomiska frågor. Kommande månad möts vi igen för att arbeta vidare med både modellen och utvecklandet av våra riktlinjer.

Frågorna är många och vi har bara börjat. Från att ha gått från att den enskilda församlingen formar sin egen diakonala verksamhet har vi nu ett diakoniarbete där vi gemensamt tänker och reflekterar över olika diakonala frågor som många församlingar och diakoner tidigare varit ensamma om. Vi har blivit bättre på att informera gemensamt om de olika församlingarnas verksamheter samt att hänvisa till andra församlingars eller andra aktörers verksamhet när den egna församlingens resurser tryter. Nya verksamheter har också kommit till, både i de enskilda församlingarna men också i samarbete mellan både församlingar och andra

aktörer såsom exempelvis Stadsmissionen, Minnamottagningen, Ekumeniska fristadsgruppen för att nämna några. Vi har också kommit att påbörja ett bättre och närmare samarbete med kommunen i olika frågor.

Gemensamt arbete

Huvudmålet för vårt arbete har hela tiden varit att göra ett så bra gemensamt arbete vi kan för att de människor som behöver oss i olika sammanhang både ska kunna få god information och finna stöd i olika livssituationer. "Alla församlingar behöver inte göra allt" är något av en devis vi kommit att arbeta efter, som också säger en del om hur vi arbetar idag. Vi arbetar mer och mer på att inte lansera "pop-up" verksamheter, d.v.s. verksamheter som i någon mening är engångsföreteelser och inte har någon koppling till något annat arbete i vårt kontrakt. Då prioriterar hellre sådant som hör ihop med annat vi gör, så att vi dels kan bemöta de människor som kommer till oss på ett bättre sätt, men också för att vi genom att knyta samman på ett tydligare sätt vet var gränserna går och var vi bör hänvisa vidare.

Chefsgruppen som består av kyrkoherdarna i kontraktet har tagit ett stort gemensamt ansvar för utvecklingen av det diakonala arbetet. Det är chefgruppen som initierat samordningsarbetet och som också sett till att det så småningom permanentats. De har bidragit inte bara ekonomiskt till upprustning och hyra av de lokaler samordningsarbetet nu förfogar över utan också vad det gäller personella resurser inte minst i nätverkssammanhanget. Varje diakon som ingår i den diakonala samarbetsgruppen har detta arbete som en del i sin tjänst, så också de övriga tjänsteinnehavarna i de olika nätverken. När det kommit till förändringar i de egna församlingarna såsom personalomsättningar och nyanställningar har man tillsammans med diakonisamordningen reflekterat över bland annat vilken sökprofil till exempel en diakontjänst behöver ha för att också gagna det

gemensamma diakonala arbetet. En kommunikationssamordnare har också det diakonala samordningsarbetet på sin lott.

Att driva ett långsiktigt diakonalt utvecklingsarbete innefattar således långt mer än diakonernas egna reflexioner över sitt arbete och här har kyrkoherdar och förtroendevalda en viktig roll att spela. Diakoni skapas i

och det gemensamma diakonisamordningsarbetet. Allt hör ihop!

Diakonins hus

Våren 2012 invigdes vårt ”Diakonins hus” som ett resultat av både en gemensam strävan, längtan och arbete. Här ryms både den sedan tidigare efterlängtrade ”navfunktionen” som idag utgörs av en ”diakonisluss” dit männ-

”att staka ut nya vägar är som bekant inte alltid det lättaste”

mötet med människor men också i form av avtal, instruktioner, tjänstetillsättningar och gemensamma reflexioner.

Balansgång

Att staka ut nya vägar är som bekant inte alltid det lättaste. Nya förhållningssätt kräver att man måste låta gamla ge vika eller åtminstone förändras. En viktig fråga för vårt arbete har varit avvägningen mellan församlingsperspektivet och det gemensamma. Utan engagemang från alla församlingar i kontraktet hade samordningsarbetet gått om intet. Alla församlingar har varit tvungna att ”dra sitt strå till stacken” både vad gäller ekonomi och engagemang. En annan fråga har handlat om vikten av att tydliggöra ansvar och uppgifter både gentemot det gemensamma och de enskilda församlingarna. Den diakonala ”referensgruppen” har således bytt namn till ”Diakonal samarbetsgrupp” för att tydliggöra dess funktion. Vi har också utformat instruktioner för samordningsgruppens arbete men också för deltagarnas arbetsuppgifter i de egna församlingarna. Det är viktigt att veta både vilket ansvar och uppdrag man har både i det gemensamma arbetet men också i den egna församlingen. Som representant i den diakonala samordningsgruppen måste man föra de diakonala frågorna så transparent det går mellan det egna församlingsarbetet

iskor kan komma eller ringa för att få stöd och lotsning, en slags samtalsförmedling men framför allt något av en lotsfunktion. Här ryms också telefon-tjänst, ledsagarservice och ett kompetenscentrum i uppbyggnadsskedet.

Diakonins hus är ett tydligt samarbete med det i Uppsala sedan 40 år tillbaka väl kända ekumeniska arbetet genom Diakonicentrum och Uppsala Kristna Råd (UKR). Att bygga vidare det diakonala arbetet på ekumenisk grund är också en trosfråga för framtiden. Vad gäller verksamheten på Diakonins hus har vi en tydlig policy för

användningen av lokalen som innebär att endast verksamhet som inte kan bedrivas av en enskild församling får finna sin plats hos oss. Ett exempel på det är sorgegrupperna som vi i Uppsala arbetar med över församlingsgränserna. Andra verksamheter såsom föreläsningar med olika diakonala teman som vänder sig till både anställda, volontärer och allmänhet hör också hit, men all verksamhet i huset är på ett eller annat sätt knutet till vårt nätverksarbete.

Projektjänsten som diakonisamordnare har permanentats och vi har valt att inom ramen för Diakonins hus fortsätta vårt utvecklingsarbete genom de

olika nätverken. Nya arbetsgrupper har kommit till i de olika nätverken. Bland annat arbetas det just nu på att ta fram olika policies eller handlingsplaner som ska kunna vara användbara för alla församlingar kring till exempel bemötande av människor som söker stöd av olika slag. Konkreta handlingsplaner eller riktlinjer att använda sig av i olika sammanhang tror vi är ett bra instrument att kunna använda sig av även om varje möte i sig är unikt.

Inför hösten har vi börjat skriva avtal med församlingarna, något som egentligen bara ytterligare tydliggör vårt gemensamma uppdrag. Avtalsskrivandet handlar i grunden om att tydliggöra de olika församlingarnas ansvar gentemot det gemensamma uppdraget på Diakonins hus. Det tydliggör också det uppdrag som diakonisamordningen står för i form av erbjudandet av nätverksmöten, utbildningar, föreläsningar och informationsarbete kopplat till de olika spåren. Dialogen med kyrkoherdarna är viktig, inte minst i perspektivet av att få tillfälle att samtala om de utmaningar vi står i inför. Att se, tänka och reflektera tillsammans över de diakonala utmaningarna i framtiden är också en fråga om trovärdighet. Det handlar om att ta det

”ett uppdrag som kräver uppbrott och förvandling”

diakonala uppdraget på allvar!

Att arbeta gemensamt för att bättre kunna se och bemöta människor i utsatta situationer är vårt huvuduppdrag! Ett uppdrag som kräver uppbrott och förvandling inte bara av oss själva och våra invanda rutiner utan också nyskapande strukturer och arbetssätt. Det tar på och det tar tid, men vi är på väg!

Tillsammans kan vi mer!

MARIE FORSBERG
Diakonisasamordnare,
Svenska kyrkan i Uppsala

★ Även publicerad på hemsidan